

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАФТИ І ГАЗУ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
ЗВО "ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ
"УКРАЇНА" ДУБЕНСЬКА ФІЛІЯ**

**БІБЛІОПСИХОЛОГІЯ, БІБЛІОПЕДАГОГІКА,
БІБЛІОГРАФІСТИКА, БІБЛІОТЕРАПІЯ В ОСВІТІ:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

**Збірник тез доповідей
IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції**

20 квітня 2024 року

м. Мукачєво

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ
КАФЕДРА ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ ЗВО «ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА» ДУБЕНСЬКА ФІЛІЯ
КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТА КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

**БІБЛІОПСИХОЛОГІЯ, БІБЛІОПЕДАГОГІКА,
БІБЛІОГРАФІСТИКА, БІБЛІОТЕРАПІЯ В ОСВІТІ:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

**Збірник тез доповідей
IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції**

20 квітня 2024 року

**Мукачево
2024**

БІБЛІОПЕДАГОГІКА ТА ЇЇ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ТА РОЗВИТКУ ЧИТАЧА В УМОВАХ ШКІЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ

На сучасному етапі суспільного розвитку, коли «криза читання» (особливо традиційного, книжкового) стає все більш серйозною, актуальною є проблема пошуку нових форм і методів залучення до читання дітей, підлітків та молоді. Нині просування книжки та читання є пріоритетним напрямом в діяльності будь-яких бібліотек, і особливо шкільних. При цьому важливе значення відіграє бібліотечна педагогіка, яка «розглядає бібліотеку як педагогічну систему, що виконує функції просвітництва, читацького й духовного розвитку користувачів, забезпечує організацію читання, зокрема дитячого, виховання культури читання, формування та розвиток читацької компетентності, а також взаємодію бібліотекаря і читача у процесі бібліотечного обслуговування» [1, с. 61].

В умовах реалізації концепції Нової української школи педагогічна діяльність бібліотек, що працюють з дітьми, стала особливо затребуваною. Формування читацької самостійності учнів як складової інформаційної культури особистості віднесено до пріоритетних завдань школи і бібліотеки, а отже знання бібліотечної педагогіки знову потребує від бібліотекарів її теоретичного та прикладного осмислення. З цією метою в Інституті післядипломної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка розроблено дистанційний модуль «Бібліотечна педагогіка» (О. Є. Матвійчук), який розміщено на платформі дистанційного навчання [2, с. 4; 3].

Сучасна бібліотечна педагогіка базується на ключових принципах роботи з книгою, а точніше вивчає взаємодію між читачем та книжкою, визначає фактори, що впливають на вибір літератури, а також ефективні способи мотивації читання. Формування читача (залучення читачів, вивчення читацьких інтересів, управління процесом читання, робота з читачами) відбувається різними способами, залежно від віку та розвитку самої особистості. Дослідження у цій галузі дозволяють розвивати інноваційні підходи до роботи з читачами та підвищувати якість бібліотечного фонду.

Бібліотечна педагогіка присутня в усіх видах діяльності школярів, сприяє цілеспрямованому розвитку їхніх читацьких інтересів, відкриває доступ до знань та інформації. Реалізується вона вчителем або бібліотекарем у процесі бібліотечно-бібліографічної освіти, вибору книги та просування читання, завдяки чому нове знання дитина черпає не лише з інформації, що міститься в книжці, а й завдяки власній рефлексії, творчому опрацюванню, осмисленню змісту твору. Пізнавальна діяльність учнів здійснюється в процесі читання, має вагому цінність, позаяк спілкування з книжкою розширює знання в галузі культури, розвиває пам'ять, уяву, навчає, виховує. Важливим каналом отримання знань є науково-пізнавальна, навчальна і ділова література,

довідкові видання та енциклопедії [2, с. 4].

З метою залучення учнів до читання й популяризації книги бібліотекарі шкільних бібліотек використовують: бесіди, книжкові виставки, читацькі конференції, огляди книг, усні журнали, вікторини, конкурси тощо. Бібліотечна педагогіка реалізується за допомогою безпосереднього спілкування бібліотекарів з читачами, шляхом формування документних фондів, побудови довідково-бібліографічного апарату, проведення різноманітних заходів [4]. У цьому контексті бібліотекарі є педагогами та організаторами самостійної роботи читачів у бібліотеках.

Бібліотечна педагогіка для шкільної бібліотеки забезпечує розширення кругозору дітей, надання доступу до всіх багатств знань через бібліотечні фонди (друковані та електронні видання) та мережу Інтернет. Бібліотечна педагогіка реалізує і виховну функцію, виховуючи повагу до книги як засобу збереження інформації для наступних поколінь. Нині нікого не потрібно переконувати, що книга й читання безпосередньо впливають на процес виховання дитини.

Традиційним дидактичним інструментом бібліопедагогіки є бібліотечні заняття з інформаційної культури та культури читання (вибір книжок, орієнтування в бібліотеці, структурі бібліотечних фондів, каталогів, у структурі самої книги; вміння користуватися енциклопедіями, довідниками, бібліографічними посібниками та ін.). До дидактичних цілей системи бібліотечних уроків належить також підтримка і розвиток інтересу до читання різних видів літератури.

Арсенал інформаційно-педагогічних засобів сучасного бібліотекаря у різноманітній багатьма формами залучення до читання й популяризації літератури – як традиційними (читання вголос, обговорення книг, пізнавальні години, усні журнали, літературні свята, творчі конкурси, інтелектуальні ігри і т. п.), так і інноваційними (інтерактивні медійні літературні ігри, тренінги, буккросинги, буктрейлери, бібліоквести, флешбуки тощо). Різноманіття ефективних сучасних форм і методів просування книжки і читання в бібліотеках серед молодого покоління читачів відображено в інформаційно-аналітичному огляді, підготовленому ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського для працівників освітянських бібліотек [5].

Отже, головним засобом бібліотечної педагогіки є книга, яка через читання та його активізацію зі сторони бібліотекаря здатна впливати на читача, його світогляд та життєві позиції [4, с. 15]. Бібліопедагогіка є важливою наукою, яка допомагає зрозуміти і задовольнити індивідуальні потреби та інтереси читачів, сприяючи культурі читання та розвитку особистості. Реалізується вона в процесі читання, адже спілкування з книгою розширює світогляд, формує інформаційну культуру, розвиває пам'ять та уяву, навчає та виховує.

Список використаних джерел

1. Матвійчук О. Є. Бібліотечна педагогіка. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка* : зб. наук. пр. 2012. № 17. С. 61–65.

2. Жеребкіна З. Г., Писаренко Т. І. Виклики сьогодення: як зацікавити читача процесом читання (методичний аспект). *Шкільний бібліотекар* : наук.-метод. журн. 2018. № 9. С. 3–15.

3. Матвійчук О. Є. Впровадження дистанційного модуля «Бібліотечна педагогіка» в Інституті післядипломної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка. *Бібліопсихологія, бібліопедагогіка, бібліографістика, бібліотерапія в освіті: теорія і практика*: зб. тез доп. І всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., 27 серп. 2021 р., Мукачево / редкол.: Т. Д. Шербан (голов. ред.) [та ін.]. Мукачево : МДУ, 2021. С. 17–18.

4. Веремчук О. В., Гейдер Г. З. Бібліотечна педагогіка та її роль для шкільних бібліотек. *Бібліопсихологія, бібліопедагогіка, бібліографістика, бібліотерапія в освіті: теорія і практика*: зб. тез доп. II всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., 14-15 квіт. 2022 р., Мукачево / редкол.: Т. Д. Шербан (голов. ред.) [та ін.]. Мукачево : МДУ, 2022. С. 13–15.

5. Сучасні форми і методи підтримки й розвитку читання : інформ.-аналіт. огляд / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; [упоряд. А. І. Рубан]. Київ, 2021. 62 с. (Сер. «На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек» ; вип. 25).

УДК 021.2/.3:008-025.28(043.2)

Юлія СІДОР,

Ганна ТОВКАНЕЦЬ

Мукачівський державний університет,
м. Мукачево

БІБЛІОТЕКА ЯК ПРОСТІР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ДО ЗНАТЬ, РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ ТА СОЦІАЛЬНОГО ПРОГРЕСУ

Бібліотека є одним з найбільших цінностей цивілізованого суспільства, оскільки не лише зберігає ресурси, але й забезпечує їхню організацію, класифікацію та каталогізацію для зручного пошуку користувачам. Джерела наукової скарбниці можуть включати книги, журнали, періодичні видання, аудіо- та відеоматеріали, електронні ресурси, друківані та цифрові документи, а також інші види інформаційних носіїв. Вона також надає різноманітні послуги, такі як: консультації з пошуку інформації, навчання користувачів навичкам дослідницької роботи, підтримка проєктів тощо.

Бібліотека відіграє ключову роль у забезпеченні освітніх, навчальних, наукових та культурних потреб суспільства, створюючи доступ до знань та сприяючи розвитку людського потенціалу. В сучасних умовах інноваційної діяльності, бібліотеки створюють і підтримують роботу інформаційних сайтів, зведених електронних каталогів та інших ресурсів, надають послуги віртуальної довідкової служби, доступ до зовнішніх електронних ресурсів, пропонують послуги замовлення літератури через Інтернет та багато іншого. У змінених соціально-економічних умовах дедалі більше зростає соціальна значущість бібліотечної діяльності – бібліотека стає тією установою, яка може консолідувати громадськість щодо розв'язання соціально значущих проблем, зокрема питань розвитку освітньої галузі [1].

Як правило, в кожному закладі освіти є бібліотека, без якої неможливо уявити навчання і виховання учнів, без неї неможлива освіта і самоосвіта педагогічних працівників та батьків. Повноцінне забезпечення інформаційних потреб школи – одна з основних функцій сучасної шкільної бібліотеки. В

Мотичка В., Прокопович Л. Соціально-комунікаційні тенденції в діяльності бібліотечних установ	75
Назарук Н. А. Рівненська обласна бібліотека для дітей – осередок для творчого навчання та саморозвитку	77
Орлов Д., Петрова А. Роль та значення інформаційно-аналітичного сектору в діяльності наукової бібліотеки Мукачівського державного університету	80
Охріменко Г. Змістово-тематичне наповнення освітньої компоненти «Бібліотечна справа» для здобувачів спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа (на прикладі Національного університету «Острозька академія»)	82
Патрикей С. Грантова діяльність як перспектива розвитку Рівненської обласної бібліотеки для молоді	84
Петрова А., Орлов Д. Різновиди бібліотерапії	87
Попович Н., Гасуляк С. Виховання культури читання у дітей молодшого шкільного віку	90
Попович Н., Семенчук В. Формування та розвиток літературної компетентності у дітей молодшого шкільного віку	92
Попович Н., Химинець А. М. Специфіка розвитку читацької самостійності дітей молодшого шкільного віку	94
Постельжук О. Книгозбірня як осередок культурного та духовного відродження нації	95
Постельжук О., Климчук В. Віртуальний простір бібліотеки як середовище освіти та самоосвіти студентів-юристів	97
Приходько Н. Просування читання засобами рекомендаційної бібліографії	100
Прокопович Л. Освітня діяльність шкільних та університетських бібліотек	103
Розман І. Роль бібліотечної педагогіки в освіті	106
Русин Н., Мовчан К. Інноваційні підходи та стратегії розвитку бібліотечної педагогіки в сучасній освіті	108
Семенчук В., Веремчук О. Бібліопедагогіка та її роль у формуванні та розвитку читача в умовах шкільної бібліотеки	110
Сідор Ю., Товканець Г. Бібліотека як простір забезпечення доступу до знань, розвитку культури та соціального прогресу.....	112
Теличко Н. Бібліотека закладу вищої освіти як осередок формування інформаційної культури здобувача освіти.....	114
Товканець Г., Свищо С. Виховне значення уроків української мови і читання у початковій школі	116
Трачук Л. Неформальна освіта студентів спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» Надвірнянського фахового коледжу	118
Химинець А. М., Прокопович Л. Бібліотечні інноваційні послуги: міжнародний та вітчизняний досвід	120
Чернецька І., Постельжук О. Роль літературного процесу у формуванні емоційного та інтелектуального розвитку дітей та молоді	123
Черніговець Т. Сучасна шкільна бібліотека як інформаційно-освітній простір	126
Шевчук В., Шатрова М. Структура електронної бібліотеки ЗВО (на прикладі наукової бібліотеки Національного університету «Острозька академія»).....	128
Щербан Т., Брецько І. Терапевтичні можливості бібліотерапії як сучасного методу психологічної допомоги	131
Юшин С. Штучний інтелект у бібліо-лабіринтах як провідник для шукачів досконалішої форми самоактуалізації	133
Відомості про авторів	137

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>